

Dr. Barsi Ernő 1920 – 2013

Életem nagy szerencséje, hogy olyan kiváló személyiségekkel találkoztam, dolgoztam együtt, akik tanítómestereim, példaképeim voltak, akikre mindig emlékezem, amíg élek.

Közéjük tartozik, a napokban – 93 éves korában – elhunyt Dr. Barsi Ernő (*Ernő bácsi!*): Tanárom, Mesterem, Kollégám. Gazdag és csodálatos életművét, személyiségét elemezni, feldolgozni tudós-tudományos feladat; én csupán néhány eltöltött, együtt elévzett – aprónak tűnő – dolgunk felvillantásával szeretném megvilágítani emberi nagyságát.

Néprajz. Gyűjtés és kölcsönhatás

A Borsod megyei Sály falutanító mesterének fia a magyar falu mindennapjainak életét, szokásait, vidám és bánatos pillanatait, az abban tevékenykedő Édesanya, Édesapa szerepét, pedagógusi hitvallását is megörökölte. Ezzel az örökséggel felvértezve érkezett Győrbe. A nagyváros zajai – azonban – nem csendesítették el, nem fogták vissza, sokkal inkább kiterjesztették figyelmét az egész megyére (Győr-Moson-Sopron), városaira, falvaira egyaránt.

Elindult keresni, az értékeket! Vitnyéden Anna néni énekei, meséi azonnal megragadták figyelmét, látta a még élő népszokásokat, majd mélyebbre ásva, fellelte azok gyökereit is. Tanítóképzős diákjaiból szakkört szervezett, s bemutatta nekik milyen kincset talált. Évről-évre tovább terjeszkedett a Rábaköz falvaiba. Azonban, a népdalkincsből *monográfia* lett, mert az

egészre figyelt: az életmódot, a szokásokat, hagyományokat is elemezte. Az évszakok változásait, vallási (karácsonyváras, újesztendő, nagyböjt, húsvét) és népi ünnepeit (búcsú, vásár), a gyermek (bölcsők, babajáték, labdázás, pilickézés, karikázás) és a felnőtt kor (lakodalom, temetés, katonasorozás) eseményeit. Az egyes mesterségek is sorra kerültek: aratás, cséplés, szántás-vetés, tollfosztás, kukoricafosztás, csuhéfonás, kézimunkázás. Vizsgálta, milyen a történelmi események (szabadságharc, háború, rabság, fogság) hatása a község – közösség életében.

Zeneoktatás falun

Dr. Barsi Ernő a falusi gyermekek hangszeres oktatása érdekében tehetséges tanárképzősök és más területen tevékenykedő kiváló zenei tudással rendelkező felnőttek segítségét is igénybe vette. Zeneoktatói Munkaközösség néven – csekély óradíjat fizetve – zeneiskolákat hozott létre. Az így útjára indított gyermekek a lakóhelyük zenei életét gazdagították, a tehetségesebbek – később – magasabb szintű zeneoktatási intézménybe felvételizhettek.

„Úgy tanítani az éneket...”

Énektanításának módszere felszabadult a merev lépések alól: *együtt éneklés volt* mesével, mozgással, játékkal vegyesen, gyakran a szabadban, udvaron, parkban, lombos fák alatt (v. ö. Kodály).

A népdalok, gyermekdalok tanítása során elemezte egyes szavak, gondola-

Barsi Ernő zeneiskolásai között Gyömörén (GyMSM)

tok jelentését is. Pl. pittyet-pattyot, arany pityke, kis kece lányom, gilice túske stb.

Énekóráin (külső előadásain) ebben a köntösben adta vissza gyűjtéseit, dalolva, mesélve. Később hegedűjátékával feldíszítve, csodálatos szoprán hangú felesége Ida néni énekével, az Écsi és a Tanítóképzős népdalkórusával, zenei együttesének közreműködésével az előadó művészet rangjára emelkedett egyre gyarapodó gyűjteménye. Meg kell említeni saját zeneszerzői tevékenysége mellett kiváló segítői, Dr. Timaffy László néprajzkutató és Halmos László zeneszerző alkotó munkásságát is.

Az ember

Ernő bácsi példamutató szerénysége, mindig segítséget adó tanácsai, a beosztottaira szánt bántások magá-

ra vállalása, a nagy ember kiváltsága. Halk szavú, szerény, minden emberhez barátsággal közeledő személyiségéből sugárzott a szeretet és a tisztelet.

Emberszeretetét jól példázza a szomorú élethelyzetben lévők felkarolása, személyes segítése.

Pl.:

– a Tanárképzős csoportunkból olyan zeneszerzői kurzust szervezett, melynek befolyt tandíját – tanácsára – a rászoruló tanárunknak adtuk át

– énektanítók továbbképzését úgy szerveztük Csornán, Kapuvárott stb., hogy velünk vittük az éppen „hallgatásra kényszerült” kollégát is, és csoportunk tiszteletdíjával megélhetéséhez járultunk hozzá.

Remélem, hogy tanítványai, kollégái reá gondolva nem csupán emlékét őrzik, hanem tanítására is emlékeznek, és példáját követik.

(A PARLANDO Művészeti folyóirat 2013/4-es számában megjelent írás másodközlése.)

DR. NAGY MIKLÓS (Rábacsanak, 1928) középiskolai ének-, zenetanár, karvezető; főiskolai tanár. 1943-48: Tanítóképző Intézet, Pápa – Khell Zoltán, dr. Baksa József. 1948-51: Zenekonzervatórium, Győr – zongora – Eöry Ede, Kiss György. 1951-54: Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskola. 1968: Liszt F. ZF. Budapest, karvezetőképző – Párkai István, Szőnyi Erzsébet. 1974-78 MLEE, Budapest, esztétikaszakosító – dr. Maróthy János, dr. Újfalussy József. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészkar, Budapest, 1986: bölcs. tud. doktori vizsga. Mh: 1953-57 Győr-Sopron megyei ének-zene szakfelügyelő. 1957-69 Liszt F. Áll. Zi., Győr (igazgató). 1971-75 Tanítóképző Főiskola, Győr (tanár). 1975 – uo. Művészeti-nevelési Tanszék vezetője. Az Ének-zene tanítása c. folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. 1967 – a Győr Megyei Városi Tanács tagja.

Zeneművei: Megy a gyűrű – körtánc gyermekkarra, zenekarra (1958), A csodaforrás (gyermekopera Kulcsár János szövegére 1967); cikkei: az Ének-zene tanítása és a Parlandó c. folyóiratokban. Vendégszereplés: Ausztria, Csehszlovákia. Kítüntetései: Kiváló dolgozó (1957), Szocialista Kultúráért (1959, 1968), Munka Érdemrend (1962), Az Oktatásügy Kiváló Dolgozója (1977), Kiváló Munkáért (1984).

Barsi Hajna Dr. Barsi Ernőről

„Abban hitt, hogy vissza kell adni a falunak, amit tőle tanultunk. Ha a tanítók maguk tanítják a hagyományok szeretetét és ismeretét, a régi népi bölcsességet és kultúrát, akkor a tudás magjai nagyobb területen szökhetnek szárba.” (Barsi Hajna Barsi Ernőről)

Egy igazi reneszánsz emberrel lett szegényebb a világ, mikor Dr. Barsi Ernő néprajztudós, teológus, zenetanár, hegedűművész, református lelkész 2013. augusztus 8-án, 93 éves korában elköltözött a földi világból. Távozásával sokan méltán érezhetik magukat elárvtáknak: 2013. novemberben a professzor lányával, a szintén néprajzos Barsi Hajnával beszélgettem, fellelevenítve Dr. Barsi Ernő alakját, érdemeit, életének fontosabb állomásait és szereplőit.

Barsi Hajna: Négy hónapja halt meg, de én még mindig nem hiszem el. Annyira aktív volt, tele tervekkel! Nem sokkal halála előtt a szülőfalujába, Sályba indult volna, és a hőségben még kapálta édesanyám sírját, hogy rendben legyen, míg nem lesz Győrben. Előadásokra készült, a kották és a diák ott vannak összekészítve a lakásban. Mióta elment, nem találok magamra. Mintha én is meghaltam volna kicsit.

Szabó Judit Nikolett: *Nagyon szoros lehetett a kapcsolatuk.*

B. H.: Édesapával mindig is nagyon szoros volt a viszonyunk. Kísértem mindenhova gyerekkorom

óta, felnőve segitettem is az előadásai háttérmunkáiban. Pedig csalódással kezdődött a mi kapcsolatunk: ő második gyereknek is fiút szeretett volna, egy Gergőt – de nagyon hamar megtört a jég a szívében. A köztünk lévő szövetséget Barsi nagyapám váratlan halála is megerősítette, aki megjárt két világháborút, fogságot, megmenekült számtalan veszedelemtől, de végül egy hirtelen jött szívroham vitte el 1958-ban, amikor én két hónapos csecsemő voltam. Apám összeroppant a történelem súlya alatt, anyám úgyszintén: történt valami a tejével vagy az idegességét éreztem meg? Mindenesetre menten elkezdtem hányni tőle. Onnantól kezdve venni kellett az anyatejet, ami édesapa tiszte lett. Talán az tartotta benne a lelket, hogy gondoskodnia kellett rólam. Órákat cipelt az ölében a lakásban, ringatva és dalolva nekem – így kapaszkodott belém a gyászban. Az első szavaim között volt, hogy *nyatamba* – akár-

Kirándulás, hatvanas évek